

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

DISPUTATIO PRIMA.

DE POSSIBILITATE VISIONIS

Beatifica.

Vo fuerunt olim, circa possibilitatem visionis Beatificæ, errores precipui, & inter se oppositi. Primus eam ex solis naturæ viribus possibilem esse dicebat; alter è contra, illam ex viribus etiam gratiæ, & Dei elevatione impossibilem affirmabat, ut infra latius expendemus. Unde ut hi errores, in hujus Tractatus limine confutentur, duo in hac prima disputatione, demonstranda suscipimus: primum est, claritatem Dei visionem, ex viribus naturæ esse impossibilem: secundum, illam ex auxilio gratiæ, & supernâ Dei elevatione, possibilem esse, juxta illud Anselmi: *Deus inaccessibilis cum sit nostris viribus, acceditur ad eum suis muneribus.*

ARTICVLVS I.

Virum aliqua substantia creata, vel creabilis, possit naturaliter videre Deum?

§. I.

Prima pars questi resolvitur.

Notandum primò: Visionem, propriè loquendo, esse manifestâ, & clarâ notitiâ alicujus potentia cognoscitiuæ, de aliquo objecto. Unde aliud est cognitio intellectûs, aliud visio: cognitio enim est quæcunque notitiâ etiam imperfecta; visio autem est notitiâ perfectissima, clara, & intuitiva, quod patet ex ejus derivatione: nam visio, secundum primariam acceptionem, est actus potentia visivæ, quæ est in oculo corporeo, & quæ non attingit nisi rem præsentem: Unde cum intellectus se habeat in anima, sicut oculus in corpore, tunc tantum ejus actus cognoscitivus, propriè dicitur visio, cum clarè & intuitivè fertur in rem sibi realiter præsentem.

Notandum secundò: Duplex à Philosophis solere distingui objectum potentia cognoscitiuæ, unum quod vocant connaturale, & proportionatum, ad quod potentia potest connaturaliter ferri, absque ulla confortatione, aut elevatione. Alterum quod appellant adæquatam, & terminativam, vel extensivam, ad quod illa, saltem ut confortata, & elevata, potest se extendere: v. g. lux Solis est inproportionata respectu oculi nocturæ, non tamen est extra latitudinem potentia visivæ, quia est ejusdem speciei cum nostra, & ita per roborationem, & confortationem, potest pervenire ad hoc ut videat Solem, sicut nos. His præmissis.

Dico primò: nullum intellectum creatum, ex proprijs viribus posse clarè, & intuitivè videre Deum.

Conclusio est certa de fide, contra Anomæos (inter quos præcipuus fuit Eunomius) qui dicebant intellectum creatum, in hac vita posse naturaliter videre Deum: quem errorem postea securi sunt Begardi, & Beguinæ, quos damnavit Clemens V. in Concilio Viennensi, ut refertur in Clementina *ad nostrum*, de Hæreticis.

Tom. I.

A Illum rejicit Scriptura, varijs in locis: dicitur enim Isaïæ 64. *Oculus non vidit Deus absque te, quæ preparasti expectantibus te.* Quæ verba Hieronymus, & alij Sancti Patres explicant de visione beata, & objecto ipsius, quod nullo oculo corporeo, aut spiritali, naturaliter videri possit. Quæ etiam de causa 1. ad Timot. 6. Deus dicitur *habitare lucem inaccessibleem*, & ad Roman. 6. vita æterna, quæ consistit in visione Dei, *Gratia* appellatur, ut significetur, illam dari à Deo gratis, & ex pura liberalitate; eamque superare debitum, exigentiam, & vires totius naturæ creatæ.

Idem declaratur in illa mirabili visione Isaïæ Propheta cap. 6. ubi dicitur, *Vidi Dominum sedentem in solio excelso*: quasi transcendentem proportionem, & vires cujusvis intellectûs creati, quantumcunque elevati. Et additur, *Seraphim stabant circa eum, sex ale uni, & sex ale alteri, & duabus velabant facies suas*, ut significarent inproportionem, quæ est inter intellectum angelicum, & immensum splendorem divinæ Lucis. Unde Dionysius cap. 1. de divin. nomin. tribuit elevationi supra naturam, quod Beatæ illæ mentes Deum videant, & ait, *Eas constanter & immobiliter ad illucem sibi radium attolli, & congruo permittarum sibi illuminationum amore, velut in altum pennis sublevari.*

Eadem veritas ratione suadet. Ut enim discurret S. Thomas 3. contra Gent. cap. 52. Quod est proprium alicui naturæ superiori, non potest competere naturæ inferiori, nisi per actionem superioris cui est proprium. Sicut aqua non potest esse calida, nisi per actionem ignis: Sed videre Deum ut est in se, est proprium divinæ naturæ; quia operari secundum propriam formam, est proprium cujuslibet operantis: Ergo non potest alia creatura pervenire ad visionem Dei ut est in se, nisi ex actione Dei eam elevantis ad hanc sublimem operationem. Ubi, ut rectè notat Ferrarientis, S. Doctor non accipit, *proprium*, prout excludit omne extraneum à subjecto: pro eo scilicet quod convenit alicui soli, & nulli extraneo ab ipso, sicut risibilitas est propria hominis, quia sic ratio D. Thomæ assumeret quod haberet probandum; sed accipitur, *proprium*, pro eo quod est connaturale alicui, secundum quod ab alijs differt. Unde sensus hujus rationis est: quod quia videre Deum per ipsam divinam essentiam, est naturale Deo, ut esse calidum est connaturale igni, nulli creaturæ intellectualem convenire potest, nisi per actionem Dei confortantis, & elevantis ejus intellectum: sicut calefacere non convenit aquæ, nisi ex actione ignis in illam.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio, aliâ quam ibidem habet S. Doctor. Si aliquis intellectus creatus, naturaliter videret Deum, haberet connaturaliter essentiam divinam, per modum formæ, & speciei intelligibilis, sibi unitam: Sed hoc repugnat: Ergo &c. Major est certa: quia, ut infra ostendemus, ad visionem Dei impossibile est, vel saltem inutilis, quæcumque alia species, distincta ab essentia divina. Minor verò probatur.

P

Primo quia forma alicui naturae connaturalis & propria; non potest alteri communicari naturaliter, sed supernaturaliter dumtaxat; v. g. quia substantia increata, est connaturalis Deo, non potest ulli creaturae naturaliter, sed tantum supernaturaliter communicari: Atqui essentia divina, ut habet rationem speciei intelligibilis, est propria forma intellectus divini, sicut substantia increata est proprius terminus naturae divinae: Ergo non potest ulli creaturae naturaliter communicari.

Secundo probatur eadem Minor: Si natura creata peteret naturaliter uniri essentiae divinae, ut speciei intelligibili, haberet vim naturalem ad illam unionem, subindeque quandam efficaciam in essentiam divinam: nam ille qui potest unire extrema, deberet habere dominium, & efficaciam in illa: Consequens est absurdum: Ergo & Antecedens.

6. *Ratione quinta.* Secunda ratio principalis nostrae conclusionis exponitur à D. Thoma ibidem, & art. 4. hujus quaestionis. Cuilibet naturae intellectuali proprium est, ut intelligat secundum modum suae substantiae: Sed essentia Dei nequit quidditative cognosci, ad modum alicujus substantiae creatae: Ergo à nulla substantia intellectuali creata, naturaliter videri potest. Minor constat: Quia essentia Dei, cum sit actus purus, & infinitus, ac per se subsistens, quamcumque substantiam intellectualem creatam, in infinitum excedit. Major autem in qua est difficultas, probatur primo à D. Thoma, ratione à priori. Cognitio fit secundum quod cognitum est in cognoscente: Sed cognitum est in cognoscente, secundum modum cognoscentis, quidquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur: Ergo cujuslibet cognoscentis cognitio, est secundum modum suae naturae.

Secundo eadem Major inductione ab illo declaratur. Quatuor enim sunt genera cognoscitivorum & totidem objectorum cognoscibilium. In primo ordine sunt facultates sensitivae, quae ad objecta solum sensibilia se extendunt. In secundo, est anima rationalis, & ideo cognoscit objecta modo suo essendi proportionata, quae scilicet corporea sunt quoad substantiam, & spiritualia quoad modum, in quantum sunt à phantasmatibus, & conditionibus materiae depurata, ideoque cognoscit objectum concretum quidditati sensibili, ut tamen est universale. In tertio ordine sunt substantiae separatae à materia corporea, non tamen à potentialitate, & imperfectione: scilicet Angeli, qui habent pro objecto connaturalem, & proportionatam, propriam substantiam, ad cuius modum omnia cognoscunt, ut docetur in Tractatu de Angelis; & idem dicendum est de anima rationali in statu separationis. Ultimum tandem ordinem constituit Deus, qui cum sit suum esse, & actus purissimus, non habet aliam speciem per quam intelligat, nec aliud objectum motivum & terminativum, quam propriam essentiam, ut Tractatu praecedenti fuse ostendimus.

7. *Disp. 2. art. 5.* Ex hac ergo inductione, in primis habetur, quamlibet naturam intellectualem hoc habere proprium, ut intelligat secundum modum suae substantiae: ita quod potentia, & objectum connaturaliter cognitum, debeant semper esse in eodem gradu, & genere immaterialitatis; licet (ut infra dicemus) illud genus latitudinem aliquam pati possit.

Secundo habetur, quod cum Deus non sit nec

A esse possit in eodem gradu immaterialitatis, cum aliquo intellectu creato, à nullo potest connaturaliter videri. Nam si improprio, quae est inter animam unitam corpori, & Angelum, qui est substantia omnino spiritualis, & independens à corpore, impedit quominus anima possit naturaliter videre Angelum: à fortiori ille excessus, & illa improprio, quae inter essentiam divinam, & intellectum humanum, vel angelicum reperitur, impedit quod homo vel Angelus, possit naturaliter videre Deum.

Denique suadetur conclusio. Quidquid intellectus humanus, vel angelicus, naturaliter de Deo intelligit, per ejus effectus cognoscit: nos quidem per sensibilia, substantiae autem separatae per proprias essentias, & quidditates: Sed effectus Dei, utpote finiti, & limitati, & potentiam Dei non adequantes, ad quidditativam Dei cognitionem non possunt nos perducere: substantiae etiam Angeli, quamvis sit speculum lucidissimum, in quo perfectiori modo, quam in rebus sensibilibus, reuelat divinitatis imago; est tamen longe inferior perfectioni divinae, ut finitum infinito: Ergo intellectus humanus, vel angelicus, naturae viribus, ad quidditativam & intuitivam Dei cognitionem pervenire nequit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

C **O**bjicies primo: Vel Deus ut est in se, continetur intra objectum adequatum intellectus creati, vel non? Si primum dicatur, sequitur intellectum creatum posse naturaliter videre Deum: Nam qualibet potentia cognoscitiva, naturaliter ferri potest in id omne quod continetur intra ejus objectum adequatum, v. g. oculus potest naturaliter videre omnes colores, & auditus percipere omnes sonos. Si secundum affirmetur, sequitur nullum intellectum creatum, posse ad visionem beatificam elevari, quia nulla potentia cognoscitiva elevari potest, ad cognoscendum id quod non continetur intra limites sui objecti adequati: visus enim v. g. non potest percipere sonos, nec auditus videre colores.

D **R**espondeo cum D. Thoma 3. cont. Gent. cap. 54. ubi virtualiter eandem sibi objectionem proponit, & dicit quod divina substantia non sit extra facultatem intellectus creati, quasi aliquis omnino extraneum ab ipso, sicut est sonus à visu, vel substantia immaterialis à sensu (nam ipsa divina substantia est primum intelligibile, & totius intelligibilis cognitionis principium) sed est extra facultatem intellectus creati, sicut excelsus virtutem eius, sicut excellentia sensibilia sunt extra facultatem sensuum. Quibus verbis declarat, Deum ut est in se, contineri quidem intra objectum extensivum, & adequatè terminativum intellectus creati, non tamen intra objectum connaturale & proportionatum; & ita posse quidem ad Dei visionem supernaturaliter elevari, non tamen illum videre connaturaliter: Ad hoc enim ut aliqua potentia cognoscitiva, possit connaturaliter ferri in aliquod objectum, non solum requiritur quod illud contineatur intra limites objecti adequatè terminativi, sed etiam quod sit intra objectum connaturale, & proportionatum. Si autem queras, quodnam sit objectum adequatum, seu terminativum, & objectum proportionatum, seu connaturale intellectus humani & angelici? Breviter respondeo;